

AFB. 1. JOHANNES VERMEER. DE EMMAUSGANGERS.

MUSEUM BOYMANS, ROTTERDAM.

Nog een woord over Vermeer's Emmausgangers door A. BREDIUS.

Er is over dit schilderij reeds veel geschreven en als het openlijk tentoongesteld zal zijn, zal er eerst recht over geschreven worden. Toen ik in 1901 te Londen Vermeer's „Jezus bij Maria en Martha” voor de glazen van een kunsthandelaar zag staan ¹⁾ en Vermeer er in herkende, o. a. door hetzelfde tapijt dat op zijn „bordeelscène” te

¹⁾ Ik schreef daarover, op verzoek van den eigenaar, een klein artikel in de *N. R. Courant*; 27 Maart 1901.

AFB. 2. JOHANNES VERMEER. DE EMMAUSGANGERS. DETAIL.

nòg, dat het een werk der Le Nains is! Toch zijn er pointillé's in het brood en elders, die als een handteekening zijn. Zoodra ik die zag, bestond er voor mij geen twijfel meer.

Waarom slechts die enkele groote bijbelsche schilderijen? Waarom nooit meer een doek waarop hij zóó de diepste roerselen der ziel heeft vastgelegd?

Ik kan er geen andere uitlegging voor vinden dan deze:

Vermeer had reeds vroeg een groot gezin. Hij wist dat in 't naburige Leiden schilders woonden als Dou, Mieris en Slingelandt, die (voor dien tijd) schatten met hun schilderen verdienden. Wat natuurlijker dan hun voorbeelden te volgen: enkele figuurtjes op doekjes van niet te groot formaat?

Dresden te zien is, had ik volstrekt niet de emotie die mij bewoog, toen de kist geopend werd, die de Emmausgangers omsloot. Welk een onderscheid: die Jezus, en de van diep zieleleed doorgroefde Christus-kop, die iedereen, die voor zulke hooge kunstuitingen vatbaar is, voor altijd bij zal blijven!

En toch, daar kan geen groot tijdsverloop bestaan tusschen die beide schilderijen. Dit groote doek, dat den indruk maakt in ééns, zonder aarzelingen geschilderd te zijn, ontstond in een tijd, toen Vermeer zijn hoogtepunt bereikt had; maar werd dit stuk toen gewaardeerd?

In geen enkele oorkonde wordt het vermeld. En de vraag rijst: als het niet echt gemerkt was, zou „men” het algemeen aan hem toegeschreven hebben? In Parijs verspreidt men het gerucht

Met die verandering ontstonden al die heerlijke schilderijen vol licht en fijne kleuren — zijn voorliefde voor de blauwen en zijn geel duurden voort — een enkel grooter stuk als het prachtige „atelier” bij Czernin en het weinig sympathieke „geloof”, en enkele meisjeskopjes, maar één portret. En dat die stukken dadelijk koopers vonden, bewijst eene mededeeling van de Monconys, die vertelt, dat het moeilijk was, iets van Vermeer te krijgen; hij bezocht hem, maar hij had niets op zijn atelier, „nous en vismes un chez un „boulangier qu'on avait „payé six cents livres, „quoyqu'il n'y eust qu' „une figure, qui j'aurois „creu trop payer de six „pistoles” (± f 54.—).

Toen hij in 1675 overleed, was hij 43 jaren oud en liet elf kinderen na!

En de twee laatste, zorgenvolle levensjaren,

schilderde hij niet meer — het waren bange oorlogstijden — hij was kunsthandelaar geworden! En thans worden zijne schilderijen hooger betaald dan zelfs die van zijn grooten Kunstbroeder Rembrandt.

Maar laten wij ons verheugen, dat zijn grootste meesterwerk, „de Emmausgangers”, voor Nederland verworven kon worden, met dankbare gevoelens voor allen, die dit mogelijk gemaakt hebben!

A Further Note on Vermeer's "Christ and the Disciples at Emmaus", by A. BREDIUS.

In the above note Dr. Bredius observes that there can have been no great lapse of time between the painting of this masterpiece and "Christ with Martha and Mary". He further supposes that Vermeer gave up painting large compositions, because he could get better prices for smaller ones, like those of Dou, Mieris, and Van Slingelandt, he having to provide for a large family.

AFB. 3. JOHANNES VERMEER. DE EMMAUSGANGERS. DETAIL.